

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KOZLÓNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:
 helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
 Egész évre . . . 10 frt.
 Félévre . . . 5 " 50 kr.
 Negyedévre . . . 2 " 50 kr.
 Egy órára . . . 1 "

Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban, **Kutasi Imre nyomdájában**, a szomszédos Teleki K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

Hirdetési díj:
 öt hasábos posztos 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelenő hirdetéseknek lényegesen kevesebbet kell fizetni. Helyi hirdetések minden sora 20 kr. A hirdetéseknek valaminek a nyitási költségeket egyedül a kiadó hivatallal vétenek fel. Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalba, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségbe kerülnek, a közlemények a szerkesztőségbe kerülnek, a közlemények a szerkesztőségbe kerülnek.

Előfizetési felhívás

„DEBRECZENI ELLENŐR“

hetenkint ötször megjelenő politikai lap VII. évfolyamára.

Higgadt, de erélyes, minden szélsőségtől óvakodó **igaz magyar nemzeti politika** az, melynek lapunk egyik szerény, de bátor hirdetője. A józan baladás ügyét szolgáljuk s nem indulunk csillogó káprázatok után, nem követjük a bolygó lidérczényt, mely mocsárbá csal; hanem lelkesen fölkaroljuk mindazt, a mi hitünk szerint a magyar nemzet jövőjének megszilárdítására szolgálhat.

Válságos idők állnak előttünk a jövőben s kettős kötelességet szabnak elénk: arra hatni, hogy a nemzet semmi körülmények közt se feledje el a józan megfontoltság szavát s hogy a pártviszály által szétszaggatott testvérek közt ujra összefogjon a szeretet aza kapcsa, melyet a nép nevében fondorkodók amitása és nagyravágyása eltépett.

Tiszta megközelítéssel akarunk a hazát olvasóinknak a haza s a nagy világ ügyeiről. Lapunkon megtalálják az olvasó mindazt, a mi akár a kül-, akár a belföld eseményei közül érdekelheti. Nem hagyunk megemlíttetlen sommi fontosabb mozzanatot s összeköttetéseknek fogva azon zavaros helyzetben vagyunk, hogy a nevezetesebb dolgokat gyakran már a budapesti lapokkal egyidejűleg hozhatjuk.

A városi közügyek figyelmünk egyik fő tárgyát képezik s gyors és pontos tudósítást hozunk mindarról, a mi Debreczenben és vidékén történik.

Kiváló gondot fordítunk továbbá **társadalmi** kérdésekre, melyet igyekeztünk folyvást **érdekesebbé s változatosabbá** tenni s **közéleti** rovatunkra, mely feléleli a gazda és iparos közönség érdekeit.

Nagybajon szavakra nincs szükségünk, hogy lapunkat ajánljuk. A t. olvasó közönség ismeri azt, meg tudja ítélni, mit ér. Micsoda annyit ígértünk, hogy napról-napra emelni fogjuk annak szellemi értékét.

Előfizetési ára a „Debreczeni Ellenőr“-nek:

Egész évre . . . 10 frt.
 Félévre . . . 5 " 50 kr.
 Negyed évre . . . 2 " 50 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postautalvánnyal eszközölhetők. — Előfizetheti helyben a kiadóhivatalon Kutasi Imre nyomdájában, főpiac; továbbá Teleki K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

A „Debreczeni Ellenőr“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

Debreczen, decz. 31.

Csak pár óra van még hátra s az év letitnik az idő végtelen tengerébe, hogy helyet adjon az új évnak. Az elenyésző s a jövendő határozatlan állva, az ember lelkét félig az emlékezetre, félig a remény foglalja el. Az elmúlt év minden öröme és minden bánata fölüljön pillanatban. Pedig az örből mindig kevés, a bánatból mindig sok jutott a magyarnak.

Az 1879-ik évet sem jegyezhetjük anélkül, hogy az évek közé, melyekkel oly ritkán áld meg a gondviselés. Árviszek pusztítása, rosz termés, inség látogatta meg hazánkat. A legnagyobb magyar város a Tisza bős hullámai alatt összeomlott. Bűzünk után szőlőinket fenyegeti végszükséglet; a rozsdát a phyloxera követte. S mindezek befejezéséül példátlanul kegyetlen hideg tél jött, mely növeli az inséget. A magán jótékony-ság elégtelen lett az éhezők és diderögők megmentésére s az államnak kellett kezébe venni a gondoskodást.

Sok bajjal küzdöve értünk el az év végéig; de nem hiányoztak a biztató, bátorító jelek, a szebb jövő zálogai sem. A székesfehérvári országos kiállítás tanúságot tett iparunk fejlettségéről s iparosaink buzgalomáról. Saját szemekkel győződhetünk meg, hogy a magyar ipar nem hanyatlak, de diadalmasan halad előre. A közgazdaság minden ágában élénk mozgalmak indult meg. Az iparosok kongressusa után összegyűlt a gazdák kongressusa. Lelkes férfiak álltak elő, kik tettel és tanácsal szolgálnak. Mindenfelé látszik, hogy ébrednek a szunnyadó erők. A tespedés, a csüggedés helyét a munka, a szorgalom, az

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

Ó esztendő — Új esztendő!

— Alkalmi tárcza. —
 „Baldog új évet kívánok!”

Nagy halottja van a világnak! Ez ugyan elég hangzatosan van mondva, oda illenek bombasztanak akármelyik rugaszkodó poeta szájába is. Ma kisértek örök nyugalomra az 1879-iki esztendő. — Sirhanján buja gyom, csalan terem, itt-ott néhány balzsam illatu tarkaszín virágok diszítve. E virágok sohasem hervadnak el, ezek örök diszei a sirba fektetett esztendőnek, mely annyi megannyi nagyokat, de a hálás emlékezetnek halhatatlanságait ragadta magával. A virágok ezeken jelképei. A többi, a mi a sirhanatot benővi, szomorú emlékek képviselői.

Ezredékek óta az emberiség szívesen kántált az ó esztendő eltemetésénél s mindig újjongva fogadta az újat. Ezt a megrögrött szokást, — mindig újat kapni, — lám még az időnél is megkövetelik az emberek. Rosz esztendő volt! Mind, mind rosz volt, de valamennyi közt ez a legrosszabb. A mi veszedelem csak hatalmában van a természetnek, mind az az ártalmas vész, a mi az idő méhében megterem, azt mind reánk zúdította az 1879-iki esztendő. Hadd menjen hát, hadd vigye az ördög. Mert hiszen bizonyosan pokolba jut s ha majd ott számolnia kell tetteivel, akkor mérnek rá olyan bünhődést, a mely ugyan nem fogja kárpótolni a megsanyarogatott nemzeteket s világot, de legalább busán megcsenyed méltatlanságairól.

A világ úgy örvend nagy halottjának,

edzett vas akarat váltja föl. A nemzet kezdi megérteni, hogy jövője saját kezébe van letéve.

Küzdelem növeli az erőt. Ebben az iskolában lettek nagyokká az életrevalók népek. Ezen a nehéz iskolán megyünk mi most át. Irányozzuk szemünket a múlt helyett a jövőre. A sötétség oszlék körülünk s mindegyre világosabbá válik a láthatár.

A lefolyt év bonyodalmai simán elhúzódtak fejünk fölül. A sok fenyegető jóslatból nem ütött be egy sem. A sárkányfogak nem keltek ki. A boszniai okkupációból nem fejtett ki sem török, sem muszka háború. Novi-Bazár sziklát nem festette pirosra százezrek kiontott vére. Zenezőval, a szultán beleegyezésével mentek be csapataink a novi-bazári szandzsakba. Létre jött a szerződés a portával, jogaink biztosítva vannak a megszállt tartományokban. A berlini békekötésnek minden pontja teljesült. A muszkok kitarokdát a Balkán félszigetéről.

A magyar állam pénzügyi bukása sem következett be. A falra festett kísértet eltűnt. Hitelünk soha sem emelkedett még oly magas fokra, mint épen ez évben. A magyar arany járadék kapcsolása lett Európa minden pénzügyének. A külföldi rokonszeve mindinkább felénk fordul s bár a monarchia külügyeinek vezetése nincs többé egy magyar ember kezében, az általa megindított politikát folytatja utódja is. Az elszigetelt osztrák-magyar monarchia nem áll most már egyedül; egy hatalmas szövetségese, a nagy német birodalomra támaszkodhatik.

Igy állunk az év végén, így lépünk be az új év küszöbén. Kifelé is, befelé is megerősödvé, nem baj és küzködés nélkül ugyan, de bizalommal és reményvel megyünk a jövő elé. Mi van számunkra fölírva a sors könyvében, azt csak a mindenható isten tudja; de sorsunk intézésében a gondviselés nekünk is szerepet adott. S midőn az ég felé fohászkodva, boldog új évet kívánunk, magunk is igyekeztünk rajta, hogy az új év s a többi, a mely utána következik a magyar nemzetre, igazán boldog legyen.

— Gróf Szapáry Gyula pénzügyminiszter egészségi állapota örömdetes módon javult. Helyettesítéséről ép oly kevéssé volt szó, mint arról, hogy a pénzügyminiszterium vezetését ideiglenesen valamely más miniszter bizassék meg.

— Az osztrák feudálisok miniszteri névsora. — Már nyit is tartogatnak készen. A véderő-törvény alkalmával biztosan számítottak rá, hogy az ő emberek kerülnek kormányra. És pedig Hohenwart lett volna kormányelnök, Clam-Martiniusz a pénzügyminiszter; Rembare gróf a közoktatási és vallásügyi miniszter, Prazak igazságügyminiszter, Falken-

Furcsa dolog az is, hogy ezt a nevezetes forduló pontot a templomban is, a kormákbán is megemlékelik. Tortis, meg keresztelőt is tartanak. Szent Isten ha elgondolom, hogy mennyi mindent összeeszenek, meg mennyi kotyvalékok összeeszenek az emberek, csak egy elkergethettek az ó esztendőt, aztán mindenki boldogságot kér, kiván és követel az újtól, számoja napjait, lesi tetteit és áldja vagy átkozza azt, de halála napján mulhatatlannul ujong kimúltnak.

Valahány poeta csak van, az mind keresztapja lesz az újszülöttnak. A keresztvív nem is egy pár csepp, de valóságos zuhanó ár. A szegény pronyt majd el vész belé. — Csakugy fudoklik a sok fásli alatt, melyek mértőföldnyi hosszuk a sok összetakolt zöngeménnyel.

Mintha csak előre látnám, — a fele legálabb is ezzel kezd: „Éj van. Az óra 12-öt ütöt. Meghalt egy esztendő és egy új felébredt. Az ó esztendő eltemető manók ujjongása még hallatszik, mialatt kedves kis angyalok röpke szárnyakkal, zengő ének kísérettel hozták az újat. . . stb. stb.”

Egy másik: „A tükret, vizet okádó sárkány elpusztulását sem várhatnánk nehezebben, mint várunk, e csirájából enyészett és rothadtat kiülővő ó esztendő kimúlta. Mint a hajnali alkony hivatog halovány pirja mosoly felénk az újszöndő, ígyrvé örömet, szerencsét, boldogságot sat. . . stb. . .

És a harmadik:
 Eredj, eredj, mért maradtál
 Sét sem tart tégedet
 Mit nem adtal, hoz az új év
 Minden jót és szépet
 sat. stb.

hajn kereskedelmi miniszter, kegyelméből azután megették volna Horst báró honvédelmi miniszterrel, Ziemalkowczyk pedig talán Galiczia miniszterével és a lengyel club valamelyik tagját földmívelési miniszterrel.

— A magyar delegáció négy albizottsága január 8-án kezd meg Bécsben a külügyminiszterium, a hadügyminiszterium és a tengerészet költségvetéseinek tárgyalását. Ezen albizottsági félések még azon este is 6-8 naptól fognak igénybe venni, ha mindennaptartatnak, miután a hadügyi költségvetés előreláthatólag ezuttal hosszabb vitát okozokra fog indokolni szolgálalni.

A járvány áldozatai városunkban.

Debreczen, 1879. decz. 31.

Az év végével s egyszerűsind közel a járvány megszüntéséhez egy általános kimutatást adunk azon áldozatok számáról, melyeket a városunkban kérihetetlenül pusztított járványos betegségek megköveteltek.

1879. év szeptember és október hónapban.

Vörheny:	240 betegült,	59 meghalt,
Himlőben:	215 " "	54 " "
Diphtheritis:	112 " "	21 " "
Összesen	567 " "	134 " "

1879. év november hónapban.

Vörheny:	72 betegült,	30 meghalt,
Himlő:	117 " "	32 " "
Diphtheritis:	64 " "	8 " "
Összesen	253 " "	70 " "

1879. év deczember hónapban:

Vörheny:	28 betegült,	17 meghalt,
Himlő:	117 " "	18 " "
Diphtheritis:	34 " "	5 " "
Összesen	179 " "	40 " "

Tehát a járvány-jelenkezése óta járványos betegségekbe esett 999 személy s egyegy edrésze 244 halt meg.

E statisztikai kimutatás örömdetes tanúságot tesz arról, hogy a járvány terjedésének megállítására tett intézkedések nem maradtak jó eredmény nélkül, mert hiszen minden hónapban felenyire csökkent le a járvány-áldozatok száma.

Az 1879-ik év halottjai.

Az év végével jónak látjuk hozni azon jeles férfiak, hazai s külföldi tudósok, katonák, államférfiak, művészek vagy másúvezen nevezetes emberek egyrésztnek névjegyzékét, kik az 1879. év folyamánban elhunytak.

Januárban: gr. Eszterházy József; gr. Hunyady Pál; gr. Nyáry János; Sárváry Ferencz a debreczeni törvényszék elnöke; Eszterterő herceg, spanyol tábornagy 87 éves korában; Henrik hollandi herceg, a hollandi király testvére; Mathild hesseni hercegné; Antonucci bíbornok, K. Halli Sheriff pasa volt bécsi török követ; Moncasi, ki XII. Alfonz spanyol király ellen elkövetett merényletért Madridban kivégeztetett; Tom Pouce" tengernagy; valódi néven Hanema ismeretes törpe; Lusztrie, az elhunyt haiti császár özvegye; Pardo Emanuel a perui köztársaság elnöke, (meggyilkoltatott).

Februárban: Zsedényi Ede alkotmányos életünk egyik kimagasló alakja s veteránja; Vahot Imre; Sir Ali, Afganisztán emirje; Clairville a „Kornevilli Harangok“ szövegének írója; Silvestre de Sa c y híres francia akadémikus, journalista

A hold szégyenkezve bujik el kaczer vetélytársa az új év előtt, ki valamennyi poetát meghódította és hülnélle tette. Vigasztaló! A hülnélle majd megtérnek és kötetekre menő „zengő lantokkal“ és a „szív keserveivel“ bőven kárpótolnak.

Szóval ez a mai nap, ünneppnap. — A kereskedők, keménykötők, levelhordók, szőlők, pinczerek és az osztalékban részesülő biztosító-intézetek hivatalnokai legjobban tudják, mennyire az.

Az ember kénytelen ebujni, mert kümben nem menekül meg a „boldog új év kívánatok“tól, pedig a mint mindenki tudja, erre hasonló boldog új év kívánatunkat a bugyellárisál kell közvetíteni.

Csak ne olyan egyszerű jönné minden, mikor az embernek annyival sokkal előbb való kiadása is volna.

A hírlapok előfizetési felhívásai csak nem hangzhatnak el a pusztában. Pränumerálni kell, hogy lassuk, tudjuk, megérdemelt-e hát az új esztendő azt a szives fogadtatást? Azután ott van még a feleség, a ki a házi sapka vagy papucsért az új esztendő révén ajándékokat kér. Ha kap jó, ha nem, akkor kész a harag. Így azután kisló, hogy az ajándék megjelölés lehet ugyan, de azért annyira számított rá, hogy utóbb még kivétel is kész. Ott van továbbá a kis házi csemete az ő felköszöntőjével. Na ezt legkönyebben ki lehet elégtelen. Egy csörgős bábu, vagy egy skatulya konyha edényvel minden rendbe volna, de a nevelő ur a ki a verset betanította már egy aranyra számít annyival is inkább, mert erre való névze csinált itt ott egy kis adósságot.

Ad vocem arany! Már annak a még élet-

és senátor; Magne volt francia pénzügyminiszter; báró Manteuffel Károly volt porosz miniszter.

Marcziusban: gr. Desseffy Lajos; bonyhádi Perczel József, I. Napoleon idejében insurgens-kapitány, később táblabíró, 94 éves korában; Náray Tamás, Csanád megye főispánja; Barjatinsky Sándor herceg, orosz tábornagy, a Kaukasz meghódítója, Grafen, 65 éves korában; Oldofredi Hager Julia grófnő, osztrák költőnő; Pindesen, osztrák drámai író; Tautardini, híres olasz szobrász Milánóban; dr. Anderssen, a híres sakkzó; Waldemar, porosz királyi herceg, a német trónörökös ötdik fia; Chlapovszky, lengyel fölkölvezer, I. Napoleon hadsegéde, 91 éves korában.

Áprilisban: Jaka bffy Ágnes, rendkívüli jótékonyasággal ismeretes honéany; Nyisztor Vazul, nagyváradi kanonok; Landesberg Izák, nagyváradi főrabbi; Villemessant, a párisi „Figaro“ igazgatója; Riedmüller osztrák tájképfestő; Beck Károly, magyar születésű német költő; Fligely osztrák-magyar altábornagy, a Helio-graphure feltalálója.

Májusban: gróf Erdődy János, 1848-ban Finne kormányzója; Weninger Vincze, a magyar Hitelbank igazgatója; Balajthy Imre, miniszteri tanácsos (öngyilkos); Komlóssy Imre Debreczen egyik legtitesebb polgára, 1848-ban képviselő; Bourgoignon, az első osztrák-magyar tengerész; Douay Felix, francia osztrák-tábornok; Semper a híres író; De Giorgio, görög pénzügyminiszter; Saissset, francia altengernagy.

Juniában: gróf Csáky Alfonz író, a debreczeni „Délibáb“ kiadója; Giskra osztrák képviselő; báró Rotschild Lóroncel, a londoni Rotschild-ház főnöke; Oranai Vilmos, a hollandi trónörökös Párisban, 39 éves korában; Talleyrand Károly, perigordi herceg, tábornagy, X. Károly bizalmas embere, 91 éves korában; Lajos Napoleon, a császári herceg, 23 éves korában a zulus megölték.

Juliában: báró Wenckheim Béla, ő felsége személye körül miniszter július 7-én; Lopresti Árpád báró, családianak utolsó tagja; Vörösmarty Erzsébet, Vörösmarty költő leánya; Vilmos mecklenburg-schwerini herceg; Renard tábornok belga hadügyminiszter; Franzini olasz tábornok (meggyilkoltatott).

Augusztusban: Szende Zsigmond a honvédelmi miniszter atyja; Kállay Ödön, orsz. képviselő, szegedi kormánybiztos; Lósonczy László, költő; Maria del Pilar spanyol infanszó, Alfonz király nővére; gróf Pecci, a pápa övére; Sir Rowland Hill, a pennenzerszer behozója Angliában.

Szeptemberben: Báró Wenckheim László, hr. Wenckheim Béla testvére; gr. Bethlen János; Csapó Vilmos honvédezeres; Rajner Pál, volt belügyminiszter (öngyilkos); dr. Kürthy János, a nagyváradi jogakademia tanára.

Oktoberben: Carey, nagy amerikai nemzetgazda; Bülow Ernő, porosz miniszter; Bonaparte Maria Anna hercegnő; Chevalier Mihály, híres francia nemzetgazda.

Novemberben: Gróf Zichy Damokos, volt vespremi püspök; gr. Ráday Pál (öngyilkos); Buda y Sándor, min. tanácsos; dr. Novák Antal, honvéd törzsrös, Jozsef főherceg volt házi orvosa; Böns Samuel, curiai tanács-elnök; gr. Desseffy Kálmán; herceg Pálffy Antal; Pfeiffer Ferdinánd, fővárosi könyvtáros. Montijo

len kis újszülöttnak, az újévnak, a ki még azt se tudja jó formán, mi hat a földön a legkedvesebb, olyan jó érkeve van, hogy a pénz körül settenedik. Csalán óriási fogalmat, zürzavart s különös gyönyörűséget találja az aranyban. Az ágio felebb száll! Osztagot-tatja őket széjjel nyakra, fóre, marokra, zsebbe. Ilyen helyen aztán el is maradtak a jó kívánat. Beszél az olyan hangzatosan, hogy egy verselő se különbön.

A jó“ kívánatok egész raja özönl a mai nap be a világot. En edes Istenem, milyen borzasztó sok „Boldog új évet kívánok“ szavakat ejtenek ki a mai napon a világon mindenütt, minden nyelven és ezeken fele sem szívbel ered, hanem nehány hitvány garasért mondatnak ki. Milyen viszátszetszó egy csunya szokás is, hogy az emberek nagyrésze megfizetett magának azt, hogy boldogságot kíván embertársának. Eszembe jut itt, hogy ha p. o. minden ember arra határozna el magát, hogy a mai napon minden jó kívánatért egy krajczárt félre tesz a szegény szülőködők számára, milyen óriási összeg gyűlne össze s tán akkor sokkal áldosabb lenne az új év, mint hogy ha jöttének örömen pazarlásokat művelünk.

Kisértsük meg! Ime én „Boldog új évet kívánok“ kedves olvasóimnak s arra kérem őket ne feledkezzenek meg azokról, kik szülőködőknek, a téli időben fáznak, éheznek, házról házra járnak almozást eszeni, hanem megemlékezve róluk némi kis jótéteményvel járuljanak azok sorsának enyhítéséhez s az új esztendő bizonynyal boldogságot hoz.

Karczag Vilmos.

